

**SUPPORTING COMMUNITY DEVELOPMENT
THROUGH URBAN ARTS EDUCATION**

Raziskovalna spoznanja za promocijo urbanega umetnostnega izobraževanja

Ta politični dokument obravnava ključne rezultate raziskav, ki so nastale med potekom projekta URB_ART, vključno s potrebo po nadaljnjih smernicah in raziskavah o vidikih urbanega umetniškega izobraževanja. Izraz se nanaša na metodo umetniškega izobraževanja, ki zajema tako ustvarjalni razvoj posameznikov kot razumevanje regionalne in mednarodne umetnosti in kulture, ki se odvija v velikih, gosto poseljenih urbanih območjih. Dokument opisuje trenutno stanje raziskav, ki mu sledijo ključna področja, na katerih je potrebnih več raziskav za spodbujanje izobraževanja o urbanih umetnostih, čemur sledijo priporočila za odločevalce in naročnike raziskav, da bi spodbujali izobraževanje o urbanih umetnostih in izkoristili njegove rezultate v polni meri.

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Utemeljitev

Vsakdo ima pravico svobodno sodelovati v kulturnem življenju, kot je navedeno v 27. členu Splošne deklaracije človekovih pravic. Zato so nacionalne države dolžne omogočiti vsem svojim državljanom možnost sodelovanja v kulturnih dejavnostih. Tudi cilj trajnostnega razvoja Združenih narodov številka 4.7 priznava povezovalne, participativne in krepilne funkcije kulture ter poziva k izobraževanju za spodbujanje kulture miru in nenasilja, spoštovanja kulturne raznolikosti in prispevka kulture k trajnostnemu razvoju.

Po Unescovem načrtu za umetnostno vzgojo iz leta 2006 vključuje kulturna vzgoja tako ustvarjalni razvoj posameznika kot razumevanje regionalne in mednarodne umetnosti in kulture. Je osrednja sestavina celovitega osebnošnega razvoja in ustvarja bistvene pogoje za aktivno sodelovanje v kulturnem življenju družbe. Kulturno-umetnostna vzgoja je skupni izraz za ustvarjalne procese in učne dejavnosti v različnih disciplinah. Z empiričnega vidika lahko, če sledi določenim pogojem, prispeva k socialni vključenosti, participaciji in opolnomočenju posameznikov in družbenih skupin. Ima potencial za odpiranje ustvarjalnih prostorov za učenje in izkušnje, v katerih se spodbuja osebni razvoj in razvoj skupnosti, ustvarja socialni dostop do kulturnih in izobraževalnih dejavnosti ter premaguje socialno-ekonomske ovire.

To priporočilo prispeva k spoštovanju teh pravic in podpira akterje pri njihovih prizadevanjih za njihovo uresničitev.

Povzetek

Izobraževanje o urbanih umetnostih ima **potencial za opolnomočenje, navdihovanje inovativnosti in socialne kohezije**. Usklajevanje urbanih umetnosti¹, urbanega izobraževanja odraslih² in umetniškega izobraževanja³ lahko pripomore k socialni enakosti z nagovarjanjem družbenih izzivov, izboljšanjem socialne vključenosti, razvoja in enakosti. Izobraževanje o urbani umetnosti je učinkovit način za reševanje družbenih potreb in izzivov s spodbujanjem vseživljenjskega učenja, opolnomočenjem ljudi z ozaveščenostjo, informacijami in veščinami ter spodbujanjem lokalnega sodelovanja, s čimer prispeva k izboljšanju družbe in lokalne rasti ter boju proti marginalizaciji.

¹ Urbane umetnosti razumemo kot širok pojem, ki zajema vse umetniške manifestacije, ki se razvijajo v javnem prostoru in ponujajo vsem ljudem stik in sodelovanje z umetniškimi in kulturnimi praksami. Skratka, vsako manifestacijo v javnem prostoru z odprtim dostopom za vse člane skupnosti lahko razumemo kot urbano umetnost.

² Urbano izobraževanje odraslih vključuje vse oblike nepoklicnega izobraževanja odraslih v urbanih območjih, bodisi formalne, neformalne ali priložnostne izobraževalne dejavnosti odraslih po koncu začetnega izobraževanja in usposabljanja. Ta koncept se po eni strani nanaša na definicijo učenja odraslih iz »Resolucije Sveta o prenovljeni evropski agendi za učenje odraslih« (Evropska unija 2011), z izjemo formalnega poklicnega usposabljanja. Po drugi strani pa se nanaša na koncept urbanega izobraževanja v »(Re)Defining Urban Education« (Welsh/Swain 2020), v kar se ne šteje šolsko in poklicno izobraževanje in usposabljanje.

³ Kulturno-umetnostna vzgoja je skupni izraz za ustvarjalne procese in učne dejavnosti v različnih disciplinah.

Dejavniki marginalizacije so različni, med seboj prepleteni ter se razlikujejo glede na državo. Vendar so bili med glavnimi vzroki nizki dohodki, ki jim sledijo socialna izključenost, nizka izobrazba, šibke jezikovne kompetence in etnično poreklo. Rezultati raziskave so razkrili, da se marginalizirani člani družbe pogosto ne zavedajo možnosti sodelovanja v umetnosti ali ponudbe umetniškega izobraževanja. Razlogi za to so finančne ovire, jezikovni izzivi, kulturne razlike in strah zaradi nepoznavanja umetniških izrazov.

Približati se ljudem tam, kjer so, tj. v soseskah, na odprtih/javnih mestih, jih povabiti osebno in v njihovih maternih jezikih, bi bilo priporočilo za soočanje s tem izzivom doseganja ciljnih skupin, ki jim grozi marginalizacija.

Da bi zagotovili vključenost in se izognili strahu, **morajo biti ponudbe urbane umetnosti in umetniški projekti skupnosti oblikovani s skupnostmi in ne zanje**. Udeležence je treba spoštovati in jih obravnavati kot enakovredne sodelavce in ne le kot »uporabnike«. Obenem je pomemben procesno usmerjen pristop: ne šteje izdelek na koncu, ampak je ključno biti del procesa in se svobodno izražati.

Bistven je **transkulturni pristop**, ki razume, da kulture niso homogene entitete, temveč vedno bolj hibridizirane, pri čemer se priznavajo kolektivne in individualne identitete z različnimi plastmi ter dajejo prostor več jezikom, verbalnim ali neverbalnim.

Eden zelo pomembnih dejavnikov, da bi lahko ponudili prakse umetniškega izobraževanja v urbanih območjih za spodbujanje sodelovanja, opolnomočenja in razvoja v marginaliziranih skupnosti je povezanih s **financiranjem**. Umetniški pedagogi in organizacije, ki delujejo na tem področju, delujejo bodisi neodvisno bodisi kot poseben oddelek v velikih ustanovah, ki pogosto delujejo z omejenim proračunom. Javno financiranje, ki podpira dolgoročne projekte, ki omogočajo ustvarjanje trajnejših in varnejših prostorov za uporabnike, ter financiranje, ki omogoča podporo širokemu polju dejavnosti ter je odprto za prepletena področja, bi bilo ključnega pomena za podporo področju umetnostne vzgoje.

Poleg tega bi **za krepitev področja** pozitivne spremembe prineslo zagotavljanje infrastrukture, ustanovitev društva ali mreže, ki bi nudila mentorstvo, razvoj kariere in pomoč pri možnostih financiranja. Zaveznitva na regionalni, nacionalni in mednarodni ravni ne bi le omogočila izmenjave najboljših praks in dala jasen glas izobraževanju o urbani umetnosti, ampak bi tudi vzpostavila močan odnos z oblikovalci kulturne politike in administracijo.

Za podporo sektorju urbanega umetniškega izobraževanja je ključno **raziskati njegove značilnosti, potenciale in slabosti**. Vprašanje izolacije, ki se je pojavilo med pandemijo, potrebuje več raziskav, ki se osredotočajo na vprašanje ustvarjanja družbenih prostorov v kontekstu spreminjajočih se kulturnih interesov. Poleg tega je metrolingvizem kot dejavnik izključevanja, pa tudi kot priložnost za vključujoče metode prek umetnosti, raziskovalni desideratum. Priporočljivo pa je uporabljati tudi participatorne metode in v zbiranje podatkov vključiti tudi udeležence procesov urbanega umetniškega izobraževanja kot neposredno ciljno skupino.

Stanje raziskav

Medtem ko urbane umetnosti, skupnostna umetnost in umetnostno izobraževanje ostajajo dobro raziskana področja, predstavlja urbano umetnostno izobraževanje nov predmet raziskovanja. Prvi korak pri opredelitvi urbanega umetnostnega raziskovanja v konceptualnem trikotniku umetnostne vzgoje, urbane vzgoje in urbane umetnosti je bil obravnavan v okviru temeljne raziskave o večjezičnem in transdisciplinarnem urbanem umetnostnem izobraževanju, ki so jo izvedle vse partnerske države projekta URB_ART. Raziskava kaže na močno povezanost socialne vključenosti in sodelovanja z vprašanji jezika, pa tudi z drugimi dejavniki. Tukaj predstavljeni rezultati raziskave zajemajo naslednje glavne teme:

- glavni dejavniki marginalizacije na področju kulture in izobraževanja v urbanih območjih,
- glavne ovire za dostop do skupnostne umetnosti v urbanih območjih,
- jezikovne značilnosti in razmere v dejavnostih mestne skupnosti za spodbujanje socialne vključenosti,
- glavni dejavniki uspeha za spodbujanje socialne vključenosti z izobraževanjem o urbani umetnosti.

Rezultati kažejo, da je urbano umetnostno izobraževanje učinkovit način za reševanje družbenih potreb in izzivov s spodbujanjem vseživljenjskega učenja, opolnomočenjem ljudi z ozaveščenostjo, informacijami in novimi veščinami ter spodbujanjem lokalne angažiranosti in gradnje skupnosti, kar prispeva k izboljšanju socialne vključenosti in kohezijo. Vendar ugotovitve izhodiščne raziskave razkrivajo tudi nova vprašanja, ki so obravnavana v naslednjih priporočilih za prihodnje raziskave na to temo.

Raziskovalne želje

Digitalna ponudba in izolacija

Eden od ciljev izhodiščne raziskave je bil odkriti, kako je pandemija vplivala na delo na polju urbanega umetnostnega izobraževanja in kakšno vlogo bi lahko imela v procesu okrevanja. Javnozdravstveni nasveti in omejitve so omejili umetniška srečanja in sprva povzročali stisko predvsem umetnikom in umetnostnim pedagogom, ki so se bali za svoje ekonomsko in splošno blaginjo. Velik del umetniške ponudbe se je preselil na spletne platforme, pogosto na inovativen in spodbuden način, vendar so se naši anketiranci strinjali, da se nove spletne priložnosti ne morejo kosati z osebnimi dejavnostmi. Več kot polovica vprašanih je menila, da je COVID-19 negativno vplival na dostop marginaliziranih skupin do umetniških vsebin. Poleg tega je razkrilo, da je obstoječa spletna ponudba nepomembna in povečuje možnosti za problematične jezikovne ovire. V spletnem svetu izginjajo številna sicer pomembna komunikacijska orodja. Poleg tega imajo lahko nizkokvalificirani odrasli poleg drugih skrbi, ki jih je prinesel COVID-19, kot so npr. denarne težave, težave tudi z dostopom do spletnih vsebin. Po drugi strani pa je prehod na spletne platforme nekaterim omogočil tudi

dostopnost umetniških vsebin, zlasti v državah, kjer so urbane skupine geografsko razpršene.

Kot kažejo nedavni dogodki, obstajata dva načina za prihodnje raziskave, ki obravnavajo to temo:

1. Potrebno je nadalje raziskati vpliv pandemičnih razmer na izobraževanje v okvirih urbane umetnosti, da bi razvili in podprli rešitve, ki jih je mogoče izvesti, ko se podobne okoliščine ponovijo. Zato je ključnega pomena analizirati dejavnike, ki podpirajo ali ovirajo participacijo.
2. Potrebno je raziskovati posledice izolacije, zlasti za marginalizirane skupine, in kako lahko urbano umetnostno izobraževanje obravnava to vprašanje. Tu je potreba raziskati, kako se zanimanja ljudi za kulturo spreminjajo in kako se ustvarjajo družbeni prostori.

Metrolingvizem in umetnost

Tudi znotraj istega verbalnega ali neverbalnega jezika obstajajo razlike, ki lahko povzročijo različne načine razumevanja, kar prispeva k družbeni hierarhiji in socialni izključenosti. Ta pojav, ki je produkt sodobne urbane interakcije, se imenuje metrolingvizem, in opisuje način, kako ljudje iz različnih socialno-ekonomskih okolij uporabljajo isti jezik na različne načine (npr. Jaworski 2012: *Metrolingual art: Multilingualism and heteroglossia*).

Opravljen spletan anketa ni veliko prispevala k boljšemu razumevanju vloge metrolingvizma v praksi. Udeleženci fokusne skupine in intervjuvanci pa so govorili o potencialu mešanja različnih jezikov in neverbalnih oblik, vključno z umetniškimi izrazi komunikacije, niso pa razpravljali o konceptu metrolingvizma. Čeprav so na splošno poudarjali pomen povezovanja skozi umetnost, ki je lahko jezik zase, anketiranci svojih misli in mnenj niso zares oblikovali tako, da bi lahko govorili izključno o metrolingvizmu. Tako ostajajo odprta vprašanja za nadaljnje raziskovanje: kako in v kolikšni meri je lahko umetnost za udeležence z različnimi ozadji dodatna oblika izražanja? Kakšne so izkušnje in mnenja strokovnjakov in praktikov na tem področju o tem, kako vključiti umetnost kot dejavnik komunikacije za krepitev skupnega sodelovanja in socialne vključenosti?

Metodološka priporočila

Medtem ko ta povzetek podaja pregled trenutnih potreb na področju raziskovanja urbanega umetnostnega izobraževanja v partnerskih državah po vsej Evropi, je bistveno upoštevati lokalni kontekst in potrebe pri obravnavi spodaj predstavljenih priporočil.

(So)ustvarjalni pristopi

Očitno je, da lahko raziskava doseže najboljše rezultate, če je predmet raziskave vpet v metodologijo. Zato je priporočljivo uporabiti pristop z mešanimi metodami, saj sta kvalitativna raziskava, ki vključuje zbiranje podatkov, in ustrezno izbrana ciljna skupina ključna za učinkovito pokrivanje teme.

Poleg tega bo soustvarjalni raziskovalni pristop vodil do boljših rezultatov. Zato je potrebno najpomembnejše ciljne skupine urbanega umetnostnega izobraževanja obravnavati kot udeležence v različnih raziskovalnih korakih. To pomeni, da jih vključimo v načrtovanje raziskave, v proces zbiranja podatkov, v analizo podatkov, v interpretacijo rezultatov ter jih vključimo v proces prenosa.

Povečanje ciljnih skupin

Čeprav je bil cilj podpreti nizkokvalificirane odrasle v marginaliziranih skupnostih na njihovi poti do socialne vključenosti in opolnomočenja z dejavnostmi in koncepti urbanega umetnostnega izobraževanja, so anketiranci, intervjuvanci in udeleženci fokusnih skupin predstavljali umetnike in umetniške pedagoge iz petih različnih držav EU. Ljudje iz marginaliziranih skupnosti so bili tako imenovana posredna ciljna skupina, ki bi imela koristi od rezultatov projektov na sekundarni ravni.

Za prihodnje raziskave je zelo priporočljivo, da se perspektive in izkušnje marginaliziranih skupin vključijo neposredno v zbiranje podatkov. Kasneje bi bilo morda zanimivo raziskati skupne značilnosti in razlike med dvema različnima ciljnim skupinama.

O projektu

Projekt URB_ART je sofinanciran s strani Evropske komisije v okviru programa za izobraževanje odraslih Erasmus+, z namenom podpreti nizkokvalificirane odrasle v marginaliziranih skupnostih s koncepti in dejavnostmi urbanega umetnostnega izobraževanja; hkrati pa gradi trdno in trajnostno zavest o potencialu urbanega umetnega izobraževanja. Projekt URB_ART spodbuja socialno vključenost ter medkulturne in transkulturne izmenjave, z močnim poudarkom na krepitvi izgradnje skupnosti za težko dosegljive marginalizirane posameznike in skupnosti.

Po obsežnih raziskavah, ki so jih izvedli vsi partnerji: EDUCULT (Avstrija), ZRC SAZU (Slovenija), Proportional Message (Portugalska), Reykjavík Ensemble (Islandija) in FilmWorks Trust (Združeno kraljestvo), je bilo ustvarjenih več rezultatov. Ti rezultati so bili sestavljeni iz izhodiščne ankete (IO1), ki je bila izvedena za ugotavljanje nacionalnih in transnacionalnih kazalnikov uspeha in izzivov na področju urbanega umetnostnega izobraževanja, zbirke uspešnih zgodb s področja izobraževanja v urbanih umetnostih (IO2), ki je prikazala uspešne zgodbe in dobre prakse za transdisciplinarno in večjezično izobraževanje. Program usposabljanja o izobraževanju na področju urbanih umetnostih (IO3) je urbanim umetnikom in urbanim praktikom ponudil priložnosti, da se naučijo, kako so lahko metodologije urbanih umetnosti dodana vrednost za socialno-izobraževalne intervencije v skupnosti, medtem ko je komplet orodij za video študije primerov o urbani umetnosti skupnosti (IO4) prikazal uspešne transnacionalne prakse vključevanja marginaliziranih skupnosti v programe in pobude urbane umetnosti.

Zadnji rezultat projekta je sestavljen iz priporočil, ki obravnavajo potencialne transdisciplinarnega urbanega umetnostnega izobraževanja za socialno vključenost. Ti politični dokumenti predstavljajo operativna in politična

priporočila, ki so bila razvita po analizi rezultatov tega projekta, in so namenjeni oblikovalcem odločitev in politik na presečnem področju izobraževanja odraslih, umetnosti in kulture.

Razmišljajo o metro- in večjezičnih pristopih ter o participativnem pristopu in funkciji umetnostne vzgoje v urbanih območjih. Poleg tega povzemajo, kako rezultati raziskave, projektni dogodki in aplikativno usmerjeni rezultati prispevajo k socialni vključenosti in medkulturnemu dialogu ter kako lahko podprejo ustvarjalni in izobraževalni sektor.

Kontakt

Za konzorcij projekta URB_ART:

EDUCULT - Denken und Handeln in Kultur und Bildung

Museumsplatz 1/e-1.6

A-1070 Wien

office@educult.at

<https://educult.at>